

UCHWAŁA NR XXII/157/09
RADY GMINY SZEPIETOWO

25 marca 2009 r.

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Dąbrowa Moczydły.

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, zm. z 2002r. Dz. U. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806, zm. z 2003r., Dz. U. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568, zm. z 2004r. Dz. U. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203, zm. z 2005r. Dz. U. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457, zm. z 2006. Dz. U. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337, zm. z 2007r. Dz. U. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218, z 2008 r. Dz. U. Nr 180, poz. 1111), w związku z § 10 ust. 2 pkt 2 lit. b rozporządzenia Ministra Rolnictwa i rozwoju Wsi z dn. 14 lutego 2008 r. (Dz. U. Nr 38 poz. 220 z późn. zm.) uchwała się co następuje:

§ 1. Zatwierdza się Plan Odnowy Miejscowości Dąbrowa Moczydły, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały poleca się Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Witold Moczydłowski

Załącznik do uchwały Nr XXII/157/09 Rady Gminy Szepietowo z dnia 25 marca 2009 r.

Plan Odnowy Miejscowości Dąbrowa Moczydły

Dąbrowa Moczydły 2009

I. Charakterystyka miejscowości

1. Położenie, ludność.

Wieś Dąbrowa Moczydły leży w południowo – zachodniej części gminy Szepietowo, powiecie wysokomazowieckim, województwie podlaskim. Graniczy z następującymi wioskami: Szepietowo Podleśne, Szepietowo Żaki, Szepietowo Janówka, Dąbrowa Bybytki, Dąbrowa Wilki, a także z gruntami wsi Dzikowiny w gminie Klukowo i Dąbrowa Łazy w gminie Czyżew.

Okoliczne wsie ze względu na swoje malownicze położenie są atrakcyjne przyrodniczo, posiadają wiele ciekawych zabytków. Pobliskie miasto powiatowe Wysokie Mazowieckie i stolica regionu Białystok mają ciekawe zabytki. Ponadto w promieniu 20 km znajdują się: atrakcyjne turystycznie miasto Ciechanowiec z Muzeum Rolnictwa nad rzeką Nurzec oraz w odległości 50 km - stolica regionu Białystok.

Ogólna liczba mieszkańców wsi Dąbrowa Moczydły wynosi 170 osób. Podstawową działalnością mieszkańców wsi jest rolnictwo. Znajdują się 18 gospodarstw rolnych. Przeważają gleby klasy III i IV.

Według stanu na 31.12.2008 r. miejscowość zamieszkiwało 167 osób, co stawia ją na 9 miejscu w gminie pod względem liczby mieszkańców. Liczbę ludności na tle innych miejscowości w gminie przedstawia poniższa tabela:

Liczba ludności w gminie Szepietowo, z podziałem na miejscowości w latach 1995 - 2008.

Nazwa wsi	1995 r.	2000 r.	2002 r.	2003 r.	2004 r.	2006 r.	2007 r.	2008 r.
Dąbrowa – Bybytki	59	56	54	57	60	63	59	61
Dąbrowa – Dołęgi	115	120	119	125	126	126	126	127
Dąbrowa – Gogole	70	64	66	66	63	61	60	60
Dąbrowa – Kaski	85	77	75	73	73	74	81	82
Dąbrowa – Łazy	185	189	196	196	195	196	182	179
Dąbrowa – Moczydły	176	177	181	180	175	172	170	167
Dąbrowa – Tworki	34	34	37	37	37	36	35	35
Dąbrowa – Wilki	119	111	111	107	107	104	108	97
Dąbrowa – Zabłotne	84	84	83	78	78	76	83	90
Dąbrówka – Kościelna	382	353	348	344	353	356	368	374
Jabłoń – Kikolskie	58	54	53	57	58	55	57	59
Jabłoń – Samsony	76	76	80	83	75	75	75	77

Kamień – Rupie	85	74	72	68	66	64	61	63
Moczydły – Jakubowięta	90	85	85	85	81	80	73	69
Moczydły – Stanisławowięta	76	74	74	73	72	68	67	63
Nowe Gierałty	114	98	100	103	101	98	97	98
Nowe Szepietowo Podleśne	50	48	47	50	50	51	53	50
Nowe Warele	151	158	156	155	156	152	153	152
Nowe Zalesie	129	124	125	122	122	118	120	118
Plewki	61	65	68	68	71	67	66	66
Pałazie – Swierże	227	220	225	218	218	217	203	197
Pałazie – Wojdyły	20	16	16	16	17	17	17	17
Stary Kamień	129	124	125	122	119	119	116	117
Stawiereje - Michałowięta	59	51	51	50	49	50	49	49
Stawiereje - Podleśne	42	47	47	44	45	45	47	44
Szepietowo	2194	2284	2268	2325	2321	2321	2345	2335
Szepietowo – Janówka	127	117	120	114	118	120	122	126
Szepietowo – Podleśne	79	77	78	79	79	78	82	84
Szepietowo – Wawrzyńce	516	512	508	489	498	476	470	470
Szepietowo - Żaki	104	104	104	106	104	105	91	92
Szymbory – Andrzejowięta	106	97	93	95	92	94	92	92
Szymbory – Jakubowięta	48	50	49	48	50	48	44	45
Szymbory – Włodki	79	70	69	64	66	65	63	63
Średnica – Jakubowięta	101	86	86	74	71	69	63	65
Średnica – Maćkowięta	169	180	180	185	186	184	174	172
Średnica – Pawłowięta	150	155	155	152	151	149	151	147
Warele – Filipowicze	90	92	94	94	93	90	90	89
Włosty – Olszanka	139	114	112	108	107	108	111	115
Wojny – Izdebnik	77	82	80	79	79	85	86	83
Wojny – Krupy	57	51	46	45	47	45	45	44
Wojny – Piecki	111	102	102	99	95	100	98	98
Wojny – Pietrasze	132	126	119	124	120	118	116	117
Wojny – Pogorzal	232	217	214	207	205	205	205	203
Wojny – Szuby Włościańskie	304	282	287	287	280	274	279	278
Wojny – Szuby Szlacheckie	120	102	102	98	91	87	87	87
Wojny – Wawrzyńce	62	67	66	66	64	66	64	65
Wyliny – Ruś	258	232	233	231	226	228	229	218
Wyszonki - Posele	58	54	52	52	54	53	52	53

2. Historia miejscowości.

Już w X wieku rozpoczął się proces powolnego zasiedlania puszczy podlaskich przez przybyłych z Mazowsza osadników, którzy od zachodu wdzierali się w ostępy leśne, trzebili lasy, zakładali osady i budowali grody. Jeden z takich piastowskich grodów kasztelańskich powstał w okolicach dzisiejszej wsi Świętek Strumiany. Około 1075 roku został on nadany biskupom płockim – wraz z istniejącym tam kościołem. Pod jego opieką – obejmującą tereny od rzeki Nurzec po Czerwony Bor - w 1239 roku znalazło się 44 wsie – m.in. parafia Dąbrowa Wielka (Długa). Stanowiły one uposażenie biskupa płockiego – jako tzw. litewska

ziemia drohicka. Parafia była wówczas najniższą jednostką terytorialnej organizacji kościelnej, zarazem społecznością w pewnym sensie zamkniętą, żyjącą własnym wspólnym życiem, pomimo dużego zróżnicowania jej członków, tak pod względem stanowym jak i majątkowym. Więzy tej grupy kształtowały zwyczajowe i obowiązkowe praktyki religijne w kościele parafialnym, w domach i podczas pielgrzymek.

Proces kolonizacji Podlasia został zahamowany w XIII wieku z powodu walk prowadzonych o te ziemie między Mazowszanami, Rusinami, Jaćwingami i Krzyżakami, a osadnictwo uległo dużemu zniszczeniu. W tym czasie również zniszczony został gród i kościół w Świątku, a parafia przestała istnieć.

W 1282 r. Leszek Czarny rozbił ostatecznie siły jaćwieskie (Kumat w okolicach Brańska), kładąc kres ich niepodległości. Nadal jednak Podlasie nękały najazdy Litwinów, organizujących łupieskie wyprawy w głąb Polski. W 1279r. książę mazowiecki Bolesław poślubił córkę Trojdena litewskiego i zawarł z nimi porozumienie. Kres wojnom polsko-litewskim ostatecznie położył ślub księcia mazowieckiego Janusza I z córką Kiejstuta Danutą w 1376r, a także układ w Krewie w 1385r. Następnym tego było skierowanie wypraw litewskich przeciwko Krzyżakom.

Powtarzające się walki i łupieżcze wyprawy Krzyżaków spowodowały zniszczenie wielu grodów i osadnictwa wiejskiego oraz przerwanie ciągłości osadniczej w obszarze dorzecza środkowej Narwi.

W 1391 r. Władysław Jagiełło oddał ziemię drohicką (w tym tereny parafii Dąbrowa Wielka) księciu Januszowi (zm. 1429r.). Fakt ten spowodował ponowny napływ osadników z Mazowsza. Osiedlano tu głównie drobne rycerstwo mazowieckie, w postaci niewielkich nadań, prowadzonych równocześnie na całym wschodnim Mazowszu. Wszystkie istniejące dotąd miejscowości (a więc najprawdopodobniej także i Dąbrowa Moczydły) zostały założone – lub ponownie zasiedlone – w pierwszej ćwierci XV w. Około 1416r. Janusz I utracił ponownie – na rzecz Litwy – ziemię drohicką (w tym teren obecnej gminy Szepietowo) i suraską. Podział ten dotrwał do III rozbioru Rzeczypospolitej w 1795r.

Nazwa wsi Dąbrowa Moczydły pochodzi prawdopodobnie od lasów dębowych (dąbrowy), które przed wiekami porastały teren wsi. Nazwą tą określano również podmokłą łąkę znajdującą się pod lasem – w tym przypadku powstała w wyniku wody płynącej z

pobliskiego źródelka – obecnie w stanie wypływającej z ziemi ledwie widocznej strużki znajduje się ono na polu jednego z rolników zamieszkałych w D. Moczydłach. Prawdopodobnie przed wiekami tworzyło ono płytkie rozlewisko, w którym okoliczni mieszkańcy m.in. moczyli len, czyli tzw. moczydło. Ponieważ w okolicy znajdowało się kilka wsi o nazwie początkowej „Dąbrowa” – do nazwy tej dodano słowo „Moczydło/y” – prawdopodobnie nazwa uległa zmianie wraz z rozwojem osadnictwa i języka polskiego. Być może ta ziemia stanowiła posag jednej z panien wydawanych w tym okresie za mąż za jednego z okolicznych ziemian, który założył tu osadę. A może ziemię tę już wcześniej otrzymał jako nadanie jeden z rycerzy Jagiełły, który wstąpił się w bitwie pod Grunwaldem? Może przyjął wtedy nazwisko Dąbrowski i herb z rąk księcia mazowieckiego lub nawet samego króla.

Na przełomie XIV i XV w. nastąpiła wtórna kolonizacja Podlasia posuwająca się w kierunku wschodnim i północno-wschodnim. Wtedy rozpoczęło się również odbudowywanie sieci parafialnej ale już w granicach diecezji włodzimierskiej, czyli łuckiej, mającej swoją siedzibę w Janowie na Podlasiu. Najwcześniej, bo w 1419 r. zaczęto wznosić kościół parafialny w Kuczynie. W 1423 r. utworzono parafię (w jej skład weszła wieś Dąbrowa Moczydły) i zbudowano kościół drewniany w Dąbrowie Wielkiej. Mieścił się tu też tzw. przykahalek żydowski. Od 1630 r. należała parafia ta do dekanatu brańskiego.

W 1581 r. szlachta posiadająca własności na terenie obecnej gminy Szepietowo zaprzysięgała swój stan majątkowy – brak wzmianek o szlachcie z D. Moczydeł, chociaż prawdopodobnie zaliczali się do niej w znacznej większości mieszkańcy wsi.

W okresie potopu szwedzkiego tutejsza ludność kryła się w lasach koło Wylin i Rudki. Mieszkańcy wsi brali także czynny udział w insurekcji kościuszkowskiej.

W 1673 – 1674 r. wieś Dąbrowa Moczydły była zamieszкана przez szlachtę Dąbrowskich o przydomkach Szalk, Krupik, Koślik.

W XVIII w. notowani byli Dąbrowscy oprzydomkach Wrona i Sałk, z których ok. 65-letni Wawrzyniec Dąbrowski Sałk pochowany został w kościele.

W 1795 – 1807 tereny te weszły w skład zaboru pruskiego – jako część departamentu białostockiego.

W 1807 r. Napoleon wcielił te tereny do Księstwa Warszawskiego, a konkretnie do departamentu łomżyńskiego – który w 1815 r. nazwany został województwem augustowskim, przemianowanym w 1837 r. na gubernię augustowską, a wchodził w skład powiatu tykocińskiego w ziemi łomżyńskiej. Wieś Dąbrowa Moczydły znalazła się od 1808 r. w gminie Dąbrowa Wielka. Na mocy „Kodeksu Napoleona” jej proboszcz stał się również urzędnikiem stanu cywilnego – rejestrował narodziny, śluby i zgony wszystkich mieszkańców – nie tylko katolików.

W Dąbrowie Moczydłach funkcjonował szynk żydowski – w 1810 r. prowadził go starozakonny Joško Siciowicz i jego żona, Basia Osierówna.

W 1862 r. oddano do użytku - znajdującą się niedaleko wsi - kolej Warszawa - Petersburg, więc z powodu szybkiego przemieszczania się sił wojskowych interesowały się tym terenem zarówno władze powstańcze jak i rząd rosyjski. Stąd też w okolicach Szepietowa i Średnicy odbyło się kilka potyczek partyzantów z oddziałami kozackimi.

16.III.1799 r. papież Pius VI erygował diecezję wigierską, w której skład weszła m.in. parafia Dąbrowa Moczydły. Z kolei 30.VI.1818 r. papież Pius VII powołał diecezję sejneńską, w skład której wszedł m.in. dekanat wysocki z parafią Dąbrowa Wielka, przynoszącą jej proboszczowi wysoką intratę.

W 1818 r. – przy braku szkoły we wsi – w Dąbrowie Wielkiej proboszcz i jego pomocnik uczyli 60 chłopców i 3 dziewczyny. Prawdopodobnie znajdowały się wśród nich także dzieci zamożniejszych mieszkańców Dąbrowy Moczydeł, czyli tzw. szlachty. W 1828r. w tejże szkole Antoni Bogucki uczył 28 chłopców. Naukę prowadzono jeszcze w 1838 r.

W 1866 r. dokonano ponownego podziału administracyjnego – powołując gminę Szepietowo. W 1890 r. wieś Dąbrowa Wielka stała się siedzibą urzędu gminy Szepietowo.

W 1883-1902 funkcjonowało w okolicach wsi tajne nauczanie. W Brykach prowadził je Bolesław Średnicki.

Od 1914 r. także i w naszej wsi działała Polska Organizacja Wojskowa, a jednym z jej komendantów był Mieczysław Biały z Bryk.

Od sierpnia 1915 r. do XI 1918 wieś – tak jak i powiat wysokomazowiecki, a potem połączony łomżyński – znajdowała się pod okupacją niemiecką.

W pierwszych latach niepodległości mieszkańcy D. Moczydeł – podobnie jak większość powiatu – popierali Związek Ludowo-Narodowy (endecja). Z powodu braku szkoły lekcje odbywały się w zaadaptowanej na ten cel izbie chłopskiej, a prowadziła je H. Zarembianka.

W latach 20-tych XXw. parafia Dąbrowa Wielka liczyła 3412 katolików – w tym też mieszkańców D. Moczydeł.

We wrześniu 1939 roku wielu młodych mieszkańców naszej wsi było zmobilizowanych i wzięło udział w bitwach Polskiego Września. W czasie okupacji niemieckiej moczydłanie często opłakiwali swoich najbliższych, którzy ponieśli śmierć z rąk hitlerowców. Niektórzy z nich należeli do ruchu oporu, czyli tzw. partyzantki. Pomimo terroru Wincenty Dołęgowski prowadził w Dąbrowie Moczydłach tajne nauczanie.

13 sierpnia 1944 r. wojska sowieckie zajęły okolice Wysokiego Mazowieckiego. Żołnierze mieli kwatery także na terenie Dąbrowy Moczydeł.

W kwietniu 1945 na terenie naszej wsi doszło do bitwy pomiędzy UB i oddziałami sowieckimi, a oddziałami zbrojnego podziemia, w której wiele gospodarstw zostało spalonych. Wtedy też – ze względów bezpieczeństwa – przeniesiono Urząd gminy z Dąbrowy Wielkiej do Szepietowa.

3. Struktura miejscowości

We wsi znajduje się szkoła podstawowa, remiza ochotniczej straży pożarnej, dwa sklepy spożywczo – przemysłowe, stolarnia i przystanek PKS. Miejscowość nasza usytuowana jest w otoczeniu dróg powiatowych Wysokie Mazowieckie – Ciechanowiec,

Dąbrowa Moczydły – Dąbrowa Wielka, posiada zatem dogodne połączenie drogowe i autobusowe ze wszystkimi miastami w województwie.

II. Inwentaryzacja zasobów służących odnowie miejscowości.

Zasoby przyrodnicze

1. Flora i fauna

W obrębie wsi Dąbrowa Moczydły można jeszcze spotkać wiele siedlisk roślin pozostających w stanie naturalnym. Świat roślin jest tu bogaty i różnorodny. Rośliny, które występują na różnych siedliskach i w różnych zbiorowiskach roślinnych, np.: na suchych i wilgotnych łąkach, w lasach, na przydrożach, nasypach kolejowych i wśród roślin uprawnych.

Na obszarach leśnych występuje dominacja boru mieszanego świeżego. Niższe piętro lasu to podszyt; tu głównie występują: jałowiec, leszczyna, czeremcha pospolita, jarzębina., trzmielina brodawkowata, bez czarny, świerk, głóg, porzeczka czarna, wierzba iwa.

Wśród runa leśnego można rozpoznać następujące rośliny: przylaszcza pospolita, zawilec gajowy, poziomka pospolita, turzyca palczasta, turzyca leśna, fiołek leśny, groszek wiosenny, gajowiec żółty, bluszcz kurdybanek, szczawik zajęczy, kokoryczka wielkokwiatowa, konwalijka dwulistna, perlówka zwisła, kupkówka pospolita, jaskier kosmaty, czyściec leśny, narecznica samcza, borówka czarna, płonnik pospolity, skrzyp leśny, babka lancetowata, jastrzębiec leśny, brodawnik jesienny, mniszek pospolity, mniszek błotny, rumianek bezpromieniowy, bylica pospolita, kosaciec żółty, konwalia majowa, jeżyna, pokrzywa zwyczajna, gajowiec żółty, chmiel zwyczajny, kozłek lekarski, rzeżucha gorzka.

Poza obszarami leśnymi na terenie miejscowości w innych zbiorowiskach roślinnych występują: niektóre odmiany turzycy, tymotka łąkowa, rajgras wyniosły, kostrzewa olbrzymia, kostrzewa łąkowa, drzączka średnia, wiechlina zwyczajna, kłosówka wełnista, trzcina pospolita, stokłosa żytnia, pałka szerokolistna, jeżogłówka mniejsza, rzęsa drobna, tatarak zwyczajny, fiołek biały, piaskowiec macierzankowaty, lepnica zwisła, goździk pierzasty, koniczyna polna, koniczyna białoróżowa, koniczyna biała, trybuła leśna, marek szerokolistny, marchew zwyczajna, powój polny, jasnota biała, stokrotka pospolita, rumian pospolity, krwawnik szlachetny, sasanka łąkowa, ostróżeczka polna, mak polny, fiołki, kąkol polny, firletka poszarpana, szczaw polny, rdest ziemnowodny, rdest plamisty, koniczyna

łąkowa, wyka zaroślowa, łubin trwały, groszek czerniejący, len włochaty, niezapominajka, tarczycza pospolita, jasnota purpurowa. Pobocza na znacznych odcinkach dróg obsadzone są topolami.

Do niedawna świat zwierząt był znacznie bogatszy niż obecnie. Okresowo pojawia się tu kilka łosi, zwłaszcza latem kiedy jest dużo pokarmu. Dużo jest saren i dzików. Z mniejszych zwierząt występują tu bobry, kuny, piżmaki, lisy, wiewiórki, łasice, chomiki, myszy, zające, szczury, krety i jeże.

Występują tu również rzadko już spotykane bociany czarne i dużo bocianów białych, które najchętniej gnieźdzą się w pobliżu osiedli ludzkich. Inne ptaki, które można zobaczyć na tym terenie to: kuropatwy, żurawie, wrony siwe, kawki, jastrzębie, sowy, kurki wodne, dzikie kaczki, jaskółki, kukułki, wróble, sikory, jemioluszki, dzięcioły, sroki, gołębie grzywacze, skowronki, dudki, gile, przepiórki i kuropatwy.

Na terenie wsi Dąbrowa Moczydły i w jej obrębie działa Warszawskie Koło Łowieckie „Hubertus” do którego należy kilku mieszkańców naszej miejscowości, którzy wraz ze strażnikiem opiekują się terenem łowieckim. Oprócz tego że pilnują zasobów fauny, to również dokarmiają zwierzęta podczas gdy występują braki pokarmu w środowisku naturalnym, wystawiają karmniki i uzupełniają zapasy pożywienia.

2. Kapitał społeczny i ludzki, gospodarka i rolnictwo

We wsi Dąbrowa Moczydły zameldowanych jest 167 mieszkańców. O dobrej demografii miejscowości świadczą, jedynych obecnie na terenie gminy, narodziny trojaczek u Państwa Marioli i Kazimierza Stokowskich.

Trojaczki Dominika, Weronika i Patrycja

Dzieci z klas I - VI uczą się w miejscowej szkole podstawowej, a młodzież uczęszcza do gimnazjum w pobliskim Szepietowie, do szkół ponadpodstawowych w Wysokiem Mazowieckiem, studiuje w Białymstoku, Warszawie. Olsztynie. Ludność utrzymuje się głównie z pracy w rolnictwie – prowadząc rodzinne gospodarstwa rolne, nastawione na chów bydła mlecznego i produkcję mleka – jest ich 18. Tylko niektórzy hodują świnię lub kury i kaczki na swoje potrzeby.

Większość gospodarstw uległa wysokiej specjalizacji w zakresie produkcji mleka, czemu dodatkowo sprzyja rozwijająca się tradycja upraw roślin trawiastych – następuje

przekształcanie gruntów ornych na użytki zielone. Wszyscy gospodarze mają nowoczesne obory, przystosowane do indywidualnego odbioru mleka przez Spółdzielnię Mleczarską „Mlekovita” w Wysokiem Mazowieckiem.

Jako aktywni spółdzielcy – ściśle współpracują z jej Zarządem, ponieważ jeden z nich bierze czynny udział w pracach Rady - jako jej wieloletni członek. W związku z hodowlą bydła mlecznego rolnicy uprawiają głównie kukurydzę i mieszanki traw z roślinami motylkowymi na kiszonki oraz mieszanki zbóż. Dominują gleby III i IV klasy, ale występują też słabsze – V i VI klasa.

W trosce o bezpieczeństwo i higienę pracy w gospodarstwie, podniesienie kwalifikacji i unowocześnienie gospodarstw oraz podniesienie ich wydajności – także przez uzyskanie dotacji z UE, rolnicy doksztalają się na kursach, głównie prowadzonych przez Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie, Regionalny Związek rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych w Łomży, Ośrodek Kształcenia Kursowego w Łomży. Były to m.in. takie formy doskonalenia, jak: szkolenie w zakresie prowadzenia i rozwoju gospodarstw specjalizujących się w produkcji mleka w aspekcie racjonalizacji wykorzystania podstawowych czynników produkcji (pracy, ziemi, kapitału i zarządzania), szkolenie „Organizacja rynków rolnych – UE, Polska, Podlaskie”, szkolenie „Spełnianie standardów w dziedzinie ochrony środowiska, zwierząt i konsumenta, a uzyskanie dopłat bezpośrednich w

województwie podlaskim”, seminarium „Bezpieczeństwo i higiena pracy – szkolenie okresowe pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych”, kursy obsługi niezbędnych w gospodarstwie maszyn rolniczych, np. opryskiwacza.

Część rodzin we wsi (6) utrzymuje się z emerytur (głównie rolniczych), 2 osoby prowadzi firmy transportowe, jedna – zakład stolarski, 2 panie są zatrudnione w oświacie, 1 w SM „Mlekovita”, 1 w ARR, 1 w Urzędzie Pracy. Ponieważ we wsi są 2 sklepy, więc zatrudnienie w nich znalazły 2 ekspedientki. Pozostałe mieszkanki wsi zajmują się głównie prowadzeniem gospodarstw domowych i pracą w rolnictwie. Gospodynie uprawiają ogródki warzywne, kwiatowe i drzewa owocowe w sadach przydomowych, które sprawiają, że obejścia gospodarskie są zadbane, czyste, przyciągając wzrok przejeżdżających turystów.

Z pewnością dorównują europejskim standardom. W takim otoczeniu mieszkańcom wsi i ich gościom żyje i wypoczywa się dobrze.

3. Nasza szkoła.

Ośrodkiem życia kulturalnego we wsi jest miejscowa szkoła podstawowa, do której uczęszcza 50 uczniów z 30 rodzin należących do obwodu szkoły. Mając bogate tradycje „oświatowe” – nauczanie w tej wsi prowadzono w okresie międzywojennym, a tajne nauczanie podczas okupacji niemieckiej - zaraz po wojnie ludność dążyła do założenia szkoły, już w 1950 r. przekazując na ten cel izbę chłopską i wnosząc do władz gminnych oraz

oświatowych o „przydział” nauczyciela. Ze względu na dużą liczbę uczniów – ponad 100 – rodzice i nauczyciele dążyli do budowy szkoły z prawdziwego zdarzenia.

Szkola Podstawowa po remoncie prezentuje się bardzo okazale

Została zbudowana z inicjatywy mieszkańców wsi w latach 1957 – 58, a oficjalnie otwarta 5 stycznia 1959 r. Część funduszy mieszkańcy otrzymali od władz gminnych, a pozostałe zebrali sami, opodatkowując się z hektara i organizując zabawy taneczne. Niektórzy z nich dostarczyli żwir lub piasek, kamienie, a niemal wszyscy stanęli na placu budowy, by wykonać wszystkie „niefachowe” prace budowlane. Pomagali również w następnych latach, dostarczając funduszy na zakup pomocy dydaktycznych, książek do biblioteki szkolnej, nagród książkowych, na remonty bieżące i kapitalne, w tym urządzenie sanitariatów wewnętrznych, malowanie ścian i podłóg. Najczęściej pomagali osobiście w tych remontach, kiedy szkoły nie było stać na zatrudnienie fachowców. Również z ich inicjatywy i z ich zaangażowanym udziałem odbyły się uroczyste obchody 25 i 50-lecia szkoły.

Mieszkańcy wsi chętnie biorą udział w uroczystościach, imprezach, konkursach, itp., organizowanych głównie przez Samorząd Uczniowski z okazji Dnia Matki, Ojca, Babci czy też Dziadka, spotkaniu opłatkowym, poranku wielkanocnym, choince noworocznej, święcie ziemniaka, turniejach wsi, rodzin wiejskich oraz imprezach organizowanych w świetlicy dla nich przez wdzięczną dziatwę, czyli pokazy dorobku artystycznego.

4. Organizacje działające na terenie miejscowości.

Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbrowie Moczydłach powstała w 1962 roku, a pierwszym prezesem został pan Józef Stokowski. Obecnie funkcję tę pełni pan Jerzy Perkowski. Jednostka jest włączona do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego.

Od początku działalność straży wspierana była przez gminne instytucje państwowe i mieszkańców wsi. Urząd Gminy w Szepietowie przekazał fundusze na zakup pierwszego samochodu strażackiego marki „Star”. OSP organizowała zabawy taneczne, z których dochód przeznaczano na działalność i wyposażenie strażaków oraz pomoce dydaktyczne, remonty i budowę szatni przy miejscowej szkole. W 1984 roku ze środków własnych rozpoczęto budowę remizy strażackiej, którą zakończono w 1985 roku. Okazała się ona jednak zbyt mała na aktualne potrzeby wsi, toteż gdy w 1999 roku otrzymano spory fundusz, to przeznaczono go na jej rozbudowę, którą zakończono w 2000 roku. Oddanie do użytku miało bardzo uroczysty charakter - odprawiono Mszę Świętą, przybyły władze powiatowe Straży Pożarnej oraz pracownicy Urzędu Gminy z panem Wójtem na czele.

Straż w Dąbrowie Moczydłach nie tylko wykazuje dbałość o wyposażenie w sprzęt i umundurowanie ochotników, ale także włącza się w życie wsi poprzez zakup sprzętu rolniczego, służącego całej społeczności wiejskiej. Zakupiono m.in.: kombajn do buraków, dwie prasy do słomy i siana, siewnik do wapna. Sprzęt ten znacznie ułatwił i odciążył pracę miejscowych rolników. Ponadto strażacy biorą udział w licznych konkursach i zawodach strażackich na szczeblu gminnym i powiatowym, zajmując w nich czołowe miejsca, czego dowodem są liczne dyplomy i podziękowania. Strażacy uczestniczą także w kursach i

szkoleniach z zakresu ratownictwa i udzielania pierwszej pomocy. Od 2007 roku działa również młodzieżowa drużyna strażacka skupiająca młodzież ze Szkoły Podstawowej, co ma dla nich niemałe znaczenie. Młodzi strażacy biorą udział w zawodach nie tylko pożarniczych, ale i sportowych, m. in. turniejach drużyn OSP, organizowanych na szczeblu gminnym i powiatowym.

Przez cały czas istnienia OSP w Dąbrowie Moczydłach strażacy bardzo aktywnie uczestniczą nie tylko w uroczystościach świeckich, ale i kościelnych. Tradycją stała się już honorowa warta przy grobie świętym podczas Wielkanocy i udział w parafialnym śniadaniu wielkanocnym ochotniczych straży pożarnych z terenu parafii św. Stanisława Biskupa Męczennika w Dąbrowie Wielkiej, udział w uroczystościach Bożego Ciała, nawiedzenia parafii przez obraz Matki Boskiej Częstochowskiej, obraz Miłosierdzia Bożego itp.

Tradycją stało się również przyjmowanie w remizie uczniów z miejscowej szkoły. Podczas tych wizyt dzieci oglądają sprzęt ratunkowy, samochód strażacki i jego wyposażenie, poznają zadania i odwagę strażaków, którzy od zawsze brali udział w ratowaniu ludzkiego życia i dobytku. W zamian uczniowie prezentują w remizie swój dorobek artystyczny i wybrane osiągnięcia całej społeczności wiejskiej, by chociaż w ten sposób podziękować za okazaną pomoc i wsparcie. Jeśli zachodzi potrzeba, strażacy biorą udział w lekcjach, urządzają ćwiczenia pokazowe z zakresu pożarnictwa, np. próbny alarm przeciwpożarowy. Przedstawiciele OSP zapraszani są również na apele, imprezy i uroczystości szkolne oraz wybrane lekcje wychowawcze, w czasie których przybliżają uczniom swoją historię i działalność. Znając więc doskonale potrzeby szkoły, przekazali w 1985r. pieniądze na remont sanitariatów wewnętrznych, a później - na zakup niezbędnych pomocy dydaktycznych.

Ochotnicza Straż Pożarna w Dąbrowie Moczydłach – jako organizacja skupiająca mężczyzn – ściśle współpracuje z Kołem Gospodyń Wiejskich, do którego należą niemal wszystkie kobiety.

Koło Gospodyń Wiejskich w Dąbrowie Moczydłach powstało na przełomie lat 1971 – 1972, a pierwszą przewodniczącą została pani Jadwiga Mioduszevska. Obecnie tę funkcję sprawuje Pani Ewa Dąbrowska.

Panie z ogromnym zapałem angażowały się w organizowane przez Koło zajęcia, pokazy i szkolenia. Organizowano też różnego rodzaju kursy: wekowania i przerobów mięsa,

sznurowania szynek i marynat, wekowania owoców; szkolenia z zakresu hodowli drobiu, warzywnictwa, higieny, racjonalnego odżywiania, pieczenia ciast, dekorowania potraw, robienia kołder, znaczenia kobiet w życiu społecznym; pokazy kroju, szycia, robót ręcznych, haftu maszynowego, chowu bydła i owiec, a także gotowania, pieczenia, przygotowywania niepospolitych potraw – np. sękaczy, pączków oraz tortów. Były organizowane zabawy, potańcówki – poprzedzone kursem tańca i konkursy, np. na najpiękniejszy ogródek warzywny. Gospodynie organizowały sprowadzanie drobiu i paszy dla drobiu dla wszystkich mieszkańców w danej miejscowości. Działalność Koła była bardzo ożywiona i twórcza, a panie chętnie przychodziły na spotkania i z zapałem angażowały się w działalność społeczną. Członkinie często spotykały się na wieczorkach rozrywkowych, które organizowały dla siebie i rodzin.

Na spotkania Koła zapraszani byli specjaliści z dziedziny żywienia oraz lekarze, którzy przeprowadzali pogadanki oświatowe z członkiniami Koła.

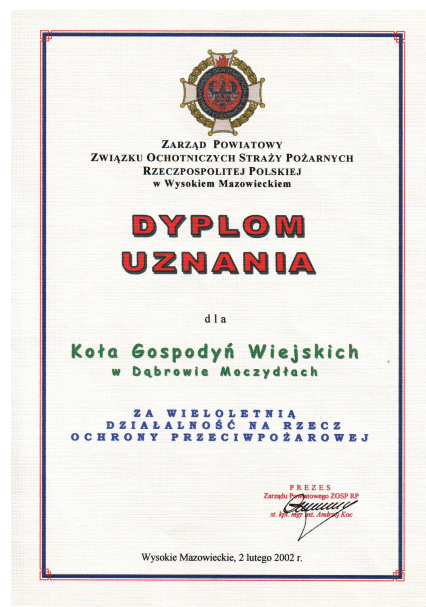
W latach osiemdziesiątych nastąpił rozkwit działalności – co trwa do dziś. Rozpoczęto zbieranie funduszy na założenie wypożyczalni naczyń stołowych – Koło organizowało dochodowe zabawy taneczne (przy współpracy z OSP), które w owych czasach udawały się perfekcyjnie, przyciągając całą okoliczną młodzież. Wypożyczalnię założono w 1985r. – okresowo uzupełniany zbiór służy mieszkańcom do dziś. Naczynia wykorzystywane są podczas różnych imprez organizowanych przez Koło i OSP, np. andrzejki, bale sylwestrowe i karnawałowe, zapusty, majówki, Dzień Strażaka, „hubertówki”, Dzień Kobiet, jak również udostępnia się je na wesela, pogrzeby, komunie, itp. Zakupiono też magiel elektryczny, który wtedy był bardzo nowoczesny i ułatwiał pracę kobietom, potem szatkownicę do kapusty, opryskiwacze, sprzęt stereo, chłodnie, nowoczesne wyposażenie kuchni – co służy wszystkim do dziś.

W ramach aktywności kulturalnej KGW organizuje wycieczki do ciekawych miejscowości turystycznych, jak i w dalsze trasy, np. do miejsc kultu religijnego: Częstochowy, Lichenia, Świętej Lipki, turystyczne: Kraków – Oświęcim – Zakopane, w Tatry, nad morze. Pozwalają one na kształtowanie wiedzy o Kraju i rozwijanie światopoglądu bardzo wielu osobom, które nie miały nigdy wcześniej takiej możliwości.

Bardzo prężna działalność nie zamyka się tylko w sferze potrzeb i zainteresowań samych gospodyń. Na szeroką skalę zakrojona jest współpraca ze strażą pożarną, gminą i

miejscową szkołą podstawową, parafią w Dąbrowie Wielkiej, Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Szepietowie. Panie uczestniczą we wszystkich uroczystościach lokalnych bądź to uświetniając i urozmaicając je występami, bądź też zapewniając zaplecze gospodarcze i wyposażenie podczas imprez. Współpracują one także z Radą Rodziców, pomagając w organizacji w szkołach imprez i uroczystości dla dzieci, Dnia Dziecka i wycieczek szkolnych. Gospodynie biorą też udział w świątach kościelnych i ubierają ołtarze na Boże Ciało. We wsi działają dwie Róże Kobiet, gromadzące zainteresowane dziewczęta i mężatki, a także kierujące nabożeństwem majowym odprawianym przy jednym z przydrożnym krzyży. W ramach współpracy z ODR gospodynie uczestniczą w licznych olimpiadach, turniejach i konkursach, najczęściej zajmując czołowe miejsca. I tak, np. zajęły I miejsce w wojewódzkim konkursie „Wieś gospodarna, estetyczna i kulturalna”, III miejsce w woj. konkursie „Najpiękniejsza zagroda wiejska” (p. D. Stypułkowska w 1995r.), II miejsce w wojewódzkim turnieju „Aktywizacja Społeczności Wiejskiej 2004”, II nagrodę w konkursie „Nasze Kulinarne Dziedzictwo – za sękacz, w 2005r., I i II miejsce w gminnej olimpiadzie wiejskiego gospodarstwa domowego. Nadal bardzo chętnie podnoszą swoje umiejętności w trakcie kursów doskonalących, np. dotyczących pozyskiwania funduszy z UE, gastronomii w turystyce wiejskiej, ubezpieczeń majątkowych w rolnictwie, organizacji rynku rolnego, bhp w gospodarstwie.

Aktywna działalność Koła w środowisku jest dostrzegana i doceniana nie tylko przez społeczność lokalną, ale również władze samorządowe, np. w 1993 r. wieś otrzymała dyplom za estetyczne i funkcjonalne zagospodarowania otoczenia gospodarstw – wzorowe, pomysłowe i piękne urządzenie ogrodów i ogródków kwiatowych, a w lutym 2002 r. otrzymało ono dyplom uznania za wieloletnią działalność na rzecz ochrony przeciwpożarowej. Często bywa też, że gospodynie z KGW reprezentują gminę Szepietowo podczas uroczystości wojewódzkich, np. dożynki, spotkanie z prezydentem RP, Święto Chleba, jarmarki, festyny.

Dyplomy i podziękowania Koła Gospodyń Wiejskich

Stoisko Koła Gospodyń Wiejskich na spotkaniu z prezydentem RP

Atrakcją stołu w czasie różnych uroczystości rodzinnych i środowiskowych jest zwykle oryginalne ciasto w formie kolczastego stożka, zwane tutaj sękaczem, a już od ponad ćwierćwiecza wypiekane przez tutejsze gospodynie. Często też stanowi tzw. „gościniec”, wręczany co znamienitszym gościom, uświetniającym uroczystości organizowane nie tylko przez społeczność lokalną. Przepis na to widowiskowe ciasto jest wprawdzie prosty, ale jego wykonanie wymaga sporej wprawy i odpowiednich przyborów, a także ekologicznie czystych składników – dlatego tak trudno wykonać go samodzielnie, co podnosi jego walory smakowe i estetyczne. Poniżej udostępniamy jednak przepis na ten niecodzienny smakołyk.

Sękacz

Sękacz jest tradycyjnym ciastem wypiekany na Litwie. Suwalszczyźnie oraz w północnej części doliny Biebrzy. Początki wypieku sięgają bardzo odległych czasów pogańskich. Uchodzi za niecodzienny przysmak, który przyozdabiał wielkanocne stoły oraz uświetniał inne ważne uroczystości. Często gościł na stołach królewskich i książęcych jako swego rodzaju danina. Jego wypiek to swoisty rytuał, który gromadził całą rodzinę a od gospodyni wymagał wielkiego kunsztu.

W trakcie wypieku miały miejsce rodzinne dysputy, którym towarzyszyły regionalne przyśpiewki i miła atmosfera.

Skład produktu:

Jajka, masło, cukier, mąka, śmietana, cytryna, aromaty

Sposób wykonania:

Najpierw ucieramy wałkiem w dużym naczyniu masło z cukrem i dodajemy powoli, małymi porcjami, przygotowane żółtka. Po utarciu wszystkich żółtek dodajemy śmietanę i olejki oraz sok z cytryn, a następnie mąkę (również mniejszymi porcjami). Porcje dokładnie wyrobionego ciasta mieszamy w oddzielnym naczyniu z porcjami piany ubitej z białek. Łyżką nabieramy dość rzadkie ciasto i polewamy nim drewniany, oprawiony na różnie wałek o kształcie nieco stożkowatym, okręcony pergaminem i mocną nitką, dobrze natłuszczony (w celu łatwiejszego zdjęcia upieczonego ciasta). Kręcąc różnem nad małym ogniem z dobrze wysuszonego drewna liściastego (olcha, brzoza), zapiekamy ciasto warstwami, nie dopuszczając do jego zbrunatnienia. Wypiekanie sękacza trwa około 3 godzin. Do przyrządzenia tego smakołyku potrzebne są co najmniej 2 osoby, gdyż jednocześnie trzeba i przygotować ciasto (mieszać z pianą), i polewać rożen ciągle nim kręcąc.

III. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości.

Analiza SWOT.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Wysoka estetyka wsi i ogródków przydomowych • Istnienie przestrzeni publicznej stanowiącej tzw. centrum wsi. Jest to teren od szkoły do budynku Ochotniczej Straży Pożarnej. Na odcinku tym skupione są wszelkie obiekty infrastruktury społecznej: sklepy, szkoła, remiza itp. • Pozytywny wizerunek wsi w gminie i regionie • Rozbudowany budynek OSP • Prężnie działająca Ochotnicza Straż Pożarna • Aktywnie działające Koło Gospodyń Wiejskich • Korzystne położenie komunikacyjne • Dobrze rozwinięte: infrastruktura techniczna tj. telefoniczna, wodociągowa, drogowa • Gościnność, życzliwość i solidarność mieszkańców • Ludność o korzystnej demografii, z przewagą ludzi młodych i w wieku średnim • Przedsiębiorczość, aktywność, otwartość na wszelkie nowości i gotowość mieszkańców do wspólnego podejmowania społecznych inicjatyw • Wysoki standard domów mieszkalnych • Odnowiona i częściowo wyremontowana szkoła • Kulturowanie tradycji, zwyczajów i obrzędów 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewiele miejsca na wspólny wypoczynek i aktywną rekreację • Brak sprzętu i wyposażenia do rozwijania pasji, zainteresowań i wymiany doświadczeń przez mieszkańców wsi • Nie remontowana świetlica środowiskowa • Słabo zagospodarowane centrum wsi negatywnie wpływające na wizerunek wsi (nieestetyczny staw, brak chodników, brak kwietników) • Brak obiektów sportowych o odpowiednim standardzie z przeznaczeniem na krzewienie kultury fizycznej i rozwijanie zainteresowań sportowych i kulturalnych • Zniszczone pokrycie dachowe budynku świetlicy, wykonane z eternitu, który negatywnie wpływa na zdrowie mieszkańców i wizerunek wsi • Brak placów zabaw dla dzieci • Niewystarczająca długość chodników obniżająca bezpieczeństwo na drogach • Niewystarczająca ilość utwardzonych miejsc postojowych • Trudność wygenerowania własnych środków finansowych ze względu na niski budżet gminy a tym bardziej sołectwa
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • możliwość pozyskiwania środków z zewnętrznych źródeł finansowania, w tym środków Unii Europejskiej, • promocja walorów miejscowości (szczególnie zabytków historycznych), • działalność edukacyjna. 	<ul style="list-style-type: none"> • bezrobocie – w skali regionu i kraju, • migracja zarobkowa dobrze wykształconej młodzieży do miast i poza granice kraju

VI. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną w okresie 7 lat od dnia przyjęcia planu odnowy miejscowości z podaniem ich szacunkowych kosztów ich realizacji

Cel 1. Remont świetlicy środowiskowej.

Zakres:

- wymiana pokrycia dachowego z eternitu na blachę trapezową,
- remont sufitów,
- remont instalacji oświetleniowej.

Miejscowość posiada okazałą świetlicę środowiskową, którą zarządza miejscowa Ochotnicza Straż Pożarna i Koło Gospodyń Wiejskich. W świetlicy odbywają się wszystkie uroczystości organizowane przez prężnie działające Koło, o którego bogatym dorobku była mowa już wcześniej.

Świetlica środowiskowa

Remont świetlicy wymagany jest ze względu na przeciekający dach i powstające zacieki na suficie. Aby ukryć plamy mieszkańcy założyli dekorację z płótna, która owszem zakrywa zacieki, ale jest bardzo uciążliwa w użytkowaniu, wymaga częstego prania i prasowania.

Wykonując remont sufitu i dachu, zostanie dokonany także remont przestarzałego oświetlenia.

Koszt całkowity 116 000 zł, w tym środki PROW 56 840 zł, środki własne gminy 59 160 zł.

Cel 2. Adaptacja terenu wokół stawu z przeznaczeniem na wypoczynek i aktywną rekreację

Zakres:

- ogrodzenie i wyrównanie całej działki wokół stawu,
- Odmulenie, umocnienie brzegów,
- wykonanie alejek, posadzenie kwiatów, drzewek i krzewów ozdobnych,
- oświetlenie całego terenu,
- umieszczenie ławek i koszy na smieci przy alejkach,
- wybudowanie placu zabaw dla dzieci, stołu do tenisa oraz miejsca do mini gry w koszykówkę (jeden kosz),
- wybudowanie grilla.

Teren planowanej inwestycji

Koszt całkowity 80 000 zł, w tym środki własne gminy 80 000 zł.

Cel 3. Budowa kompleksu boisk przy szkole podstawowej z przeznaczeniem na rozwijanie zainteresowań sportem i krzewieniem kultury fizycznej wśród mieszkańców wsi lub budowa centrum sportowo-rekreacyjnego na boisku przyszkolnym oraz uporządkowanie terenów przyległych

Zakres:

- wymiana ogrodzenia,
- utwardzenie i wyrównanie terenu,
- budowa atestowanego boiska do piłki nożnej, tenisa ziemnego, koszykówki lub siatkówki,
- budowa parkingu,
- oświetlenie całego terenu,
- umieszczenie ławek i koszy na śmieci.

Koszt całkowity 400 000 zł, w tym środki MSiT 200 000 zł, środki własne gminy 200 000 zł.

Cel 4. Odnowienie i wyposażenie placu zabaw przy szkole

Zakres:

- budowa atestowanego placu zabaw,
- umieszczenie na terenie placu zabaw mini koszykówki, zjeżdżalni i przepłotni, stołu do tenisa oraz miejsca do gry w klasy,
- wybudowanie okrągłego placu, częściowo zadaszonego, otoczonego ławkami, z miejscem na ognisko.

Koszt całkowity 30 000 zł, w tym środki własne gminy 30 000 zł.

Cel 5. Remont oraz budowa chodników z kostki brukowej przy drodze powiatowej przez miejscowość

Zakres:

- utwardzenie terenu pod chodniki,
- budowa chodników wzdłuż obu ulic we wsi.

Koszt całkowity 120.000 zł, w tym Starostwo Powiatowe 60.000 zł, środki własne gminy 60.000 zł.